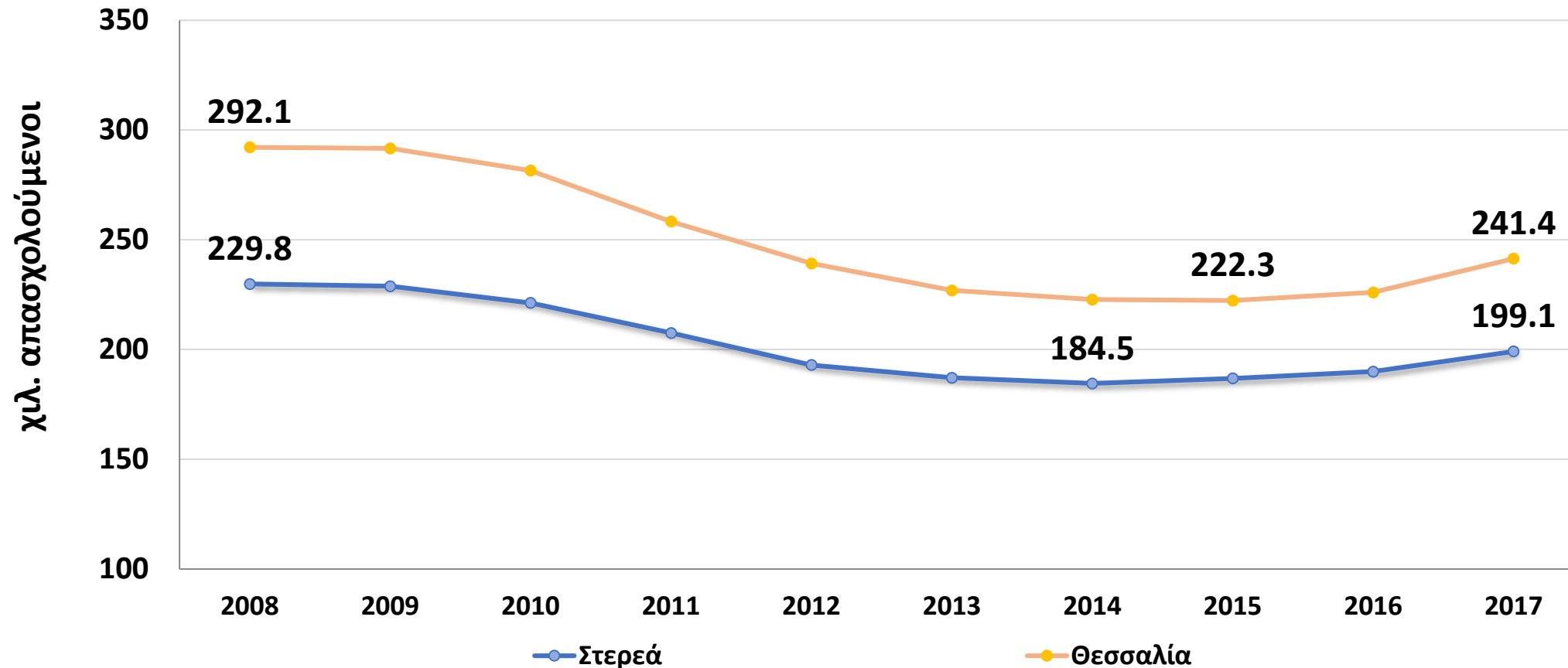

Προκλήσεις και Προοπτικές στα Παραγωγικά Οικοσυστήματα της Χώρας: Η περίπτωση της Θεσσαλίας και Κεντρικής Ελλάδας

Άγγελος Τσακανίκας, Επίκουρος Καθηγητής ΕΜΠ, Διευθυντής ΕΒΕΟ,
Επιστημονικός Σύμβουλος ΙΟΒΕ

Βόλος, 23/9/2019

Σε πτώση η απασχόληση, αλλά μικρή ανάκαμψη τα τελευταία χρόνια

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ

Βαθμός αποβιομηχάνισης: στο 10,6% του ΑΕΠ η άμεση συνεισφορά της μεταποίησης

Θεσσαλία

	Αρ. Επιχειρήσεων	Κύκλος εργασιών (χιλιάδες €)	Απασχολούμενοι
2016	4.692	2.505.805	21.138
2011	6.128	2.637.545	23.952

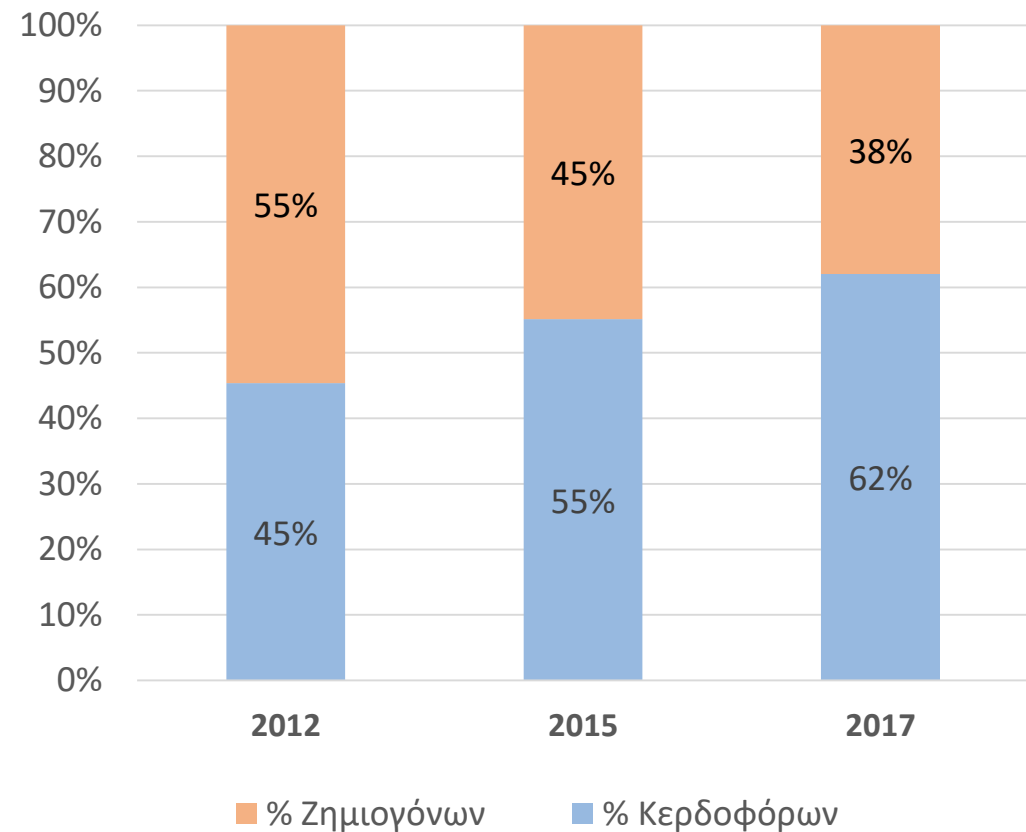
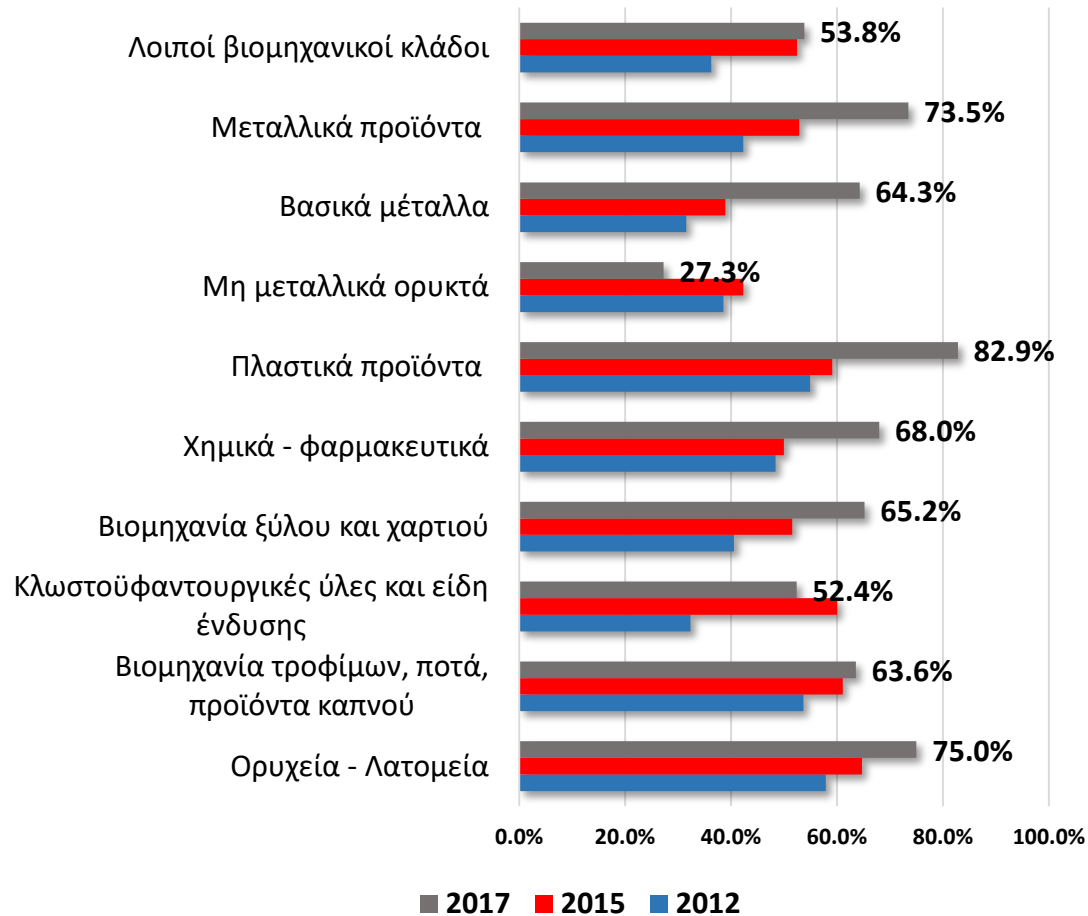
Στερεά Ελλάδα

	Αρ. Επιχειρήσεων	Κύκλος εργασιών (χιλιάδες. €)	Απασχολούμενοι
2016	2.255	1.304.673	12.186
2011	3.995	1.819.454	18.189

Πηγή: Μητρώο ΕΛΣΤΑΤ

Αν και βελτιώνεται σταδιακά η χρηματοοικονομική εικόνα

Αναλογία κερδοφόρων επιχειρήσεων ανά κλάδο και έτος

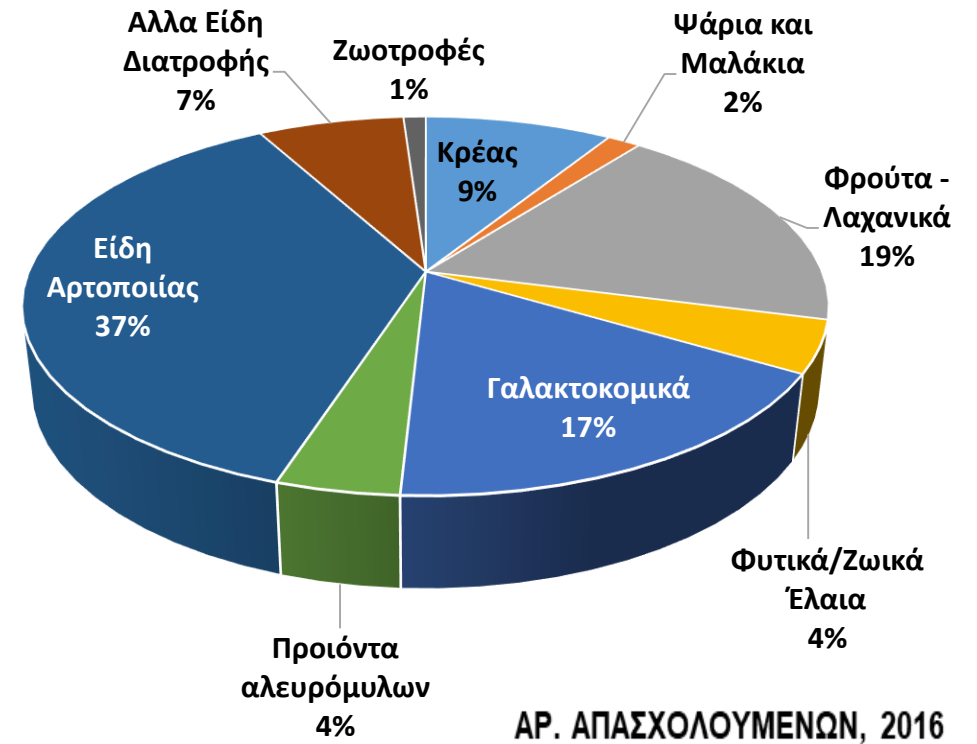
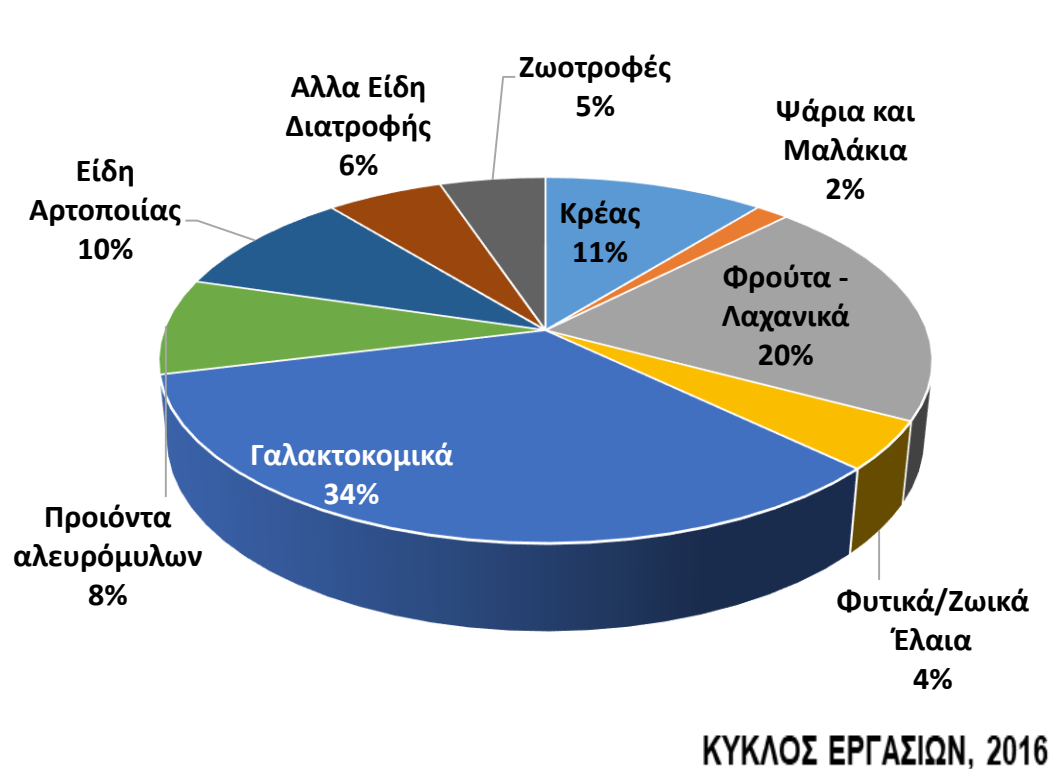

Κυριότερα Παραγωγικά Οικοσυστήματα Θεσσαλίας - Στερεάς

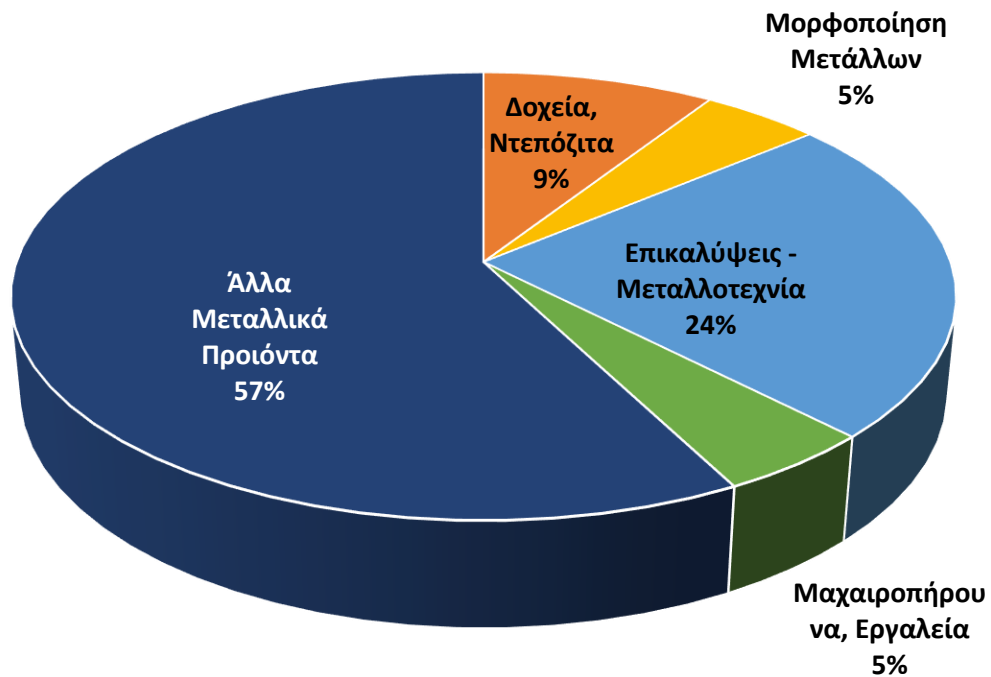
Με βάση τρία κριτήρια - κύκλος εργασιών, αριθμός εργαζομένων και αριθμός επιχειρήσεων – τα τρία κυριότερα οικοσυστήματα είναι (2016):

- 1. Τρόφιμα**
- 2. Μεταλλικά Προϊόντα**
- 3. Βασικά Μέταλλα** *(κυρίως για τη Θεσσαλία, στην Στερεά τρίτος κλάδος αναδεικνύονται τα πλαστικά)*

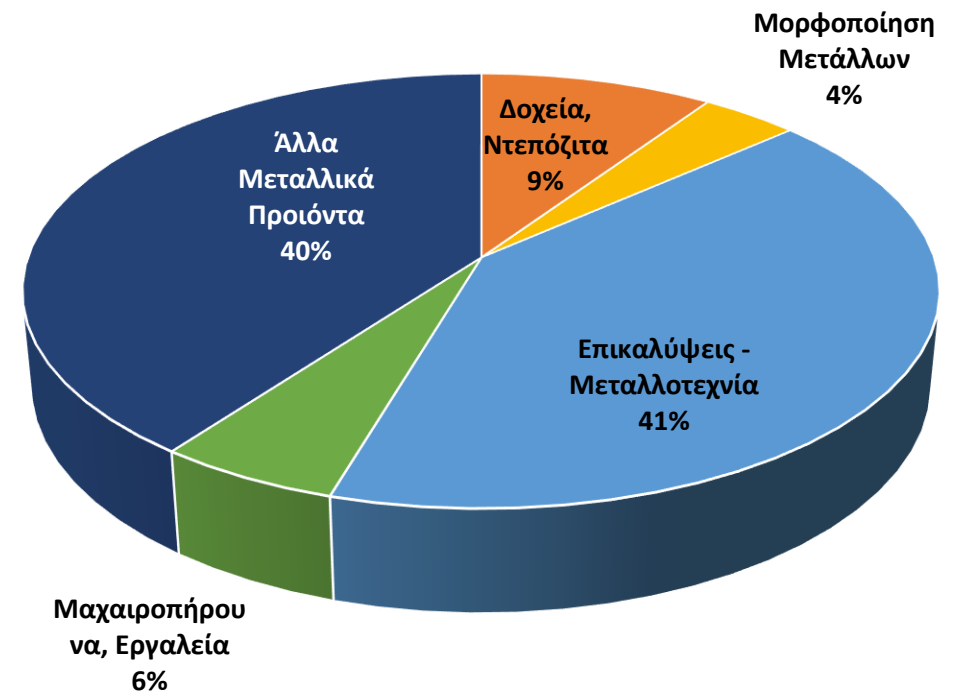
Βασικά Χαρακτηριστικά Κυριότερων Οικοσυστημάτων - Τρόφιμα

Βασικά Χαρακτηριστικά Κυριότερων Οικοσυστημάτων – Μεταλλικά Προϊόντα

ΚΥΚΛΟΣ ΕΡΓΑΣΙΩΝ, 2016

ΑΡ. ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΩΝ, 2016

Αποτελέσματα έρευνας στη Βιομηχανία

Έρευνα πεδίου σε 1014 επιχειρήσεις , εκ των οποίων 110 στις Περιφέρειες Θεσσαλίας και Στερεάς Ελλάδας στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Το 1/3 των πωλήσεων γίνεται στην ίδια περιφέρεια

- **32,5%** πωλήσεις στην **ίδια** περιφέρεια (27% αγορές)
- **48,5%** πωλήσεις σε **άλλες** περιφέρειες (43% αγορές)
- **18,9%** πωλήσεις στο **εξωτερικό** (**28%** αγορές)

- **~ 40%** σε **μεγάλες επιχειρήσεις**
- **~45** σε **MME**

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Προφίλ και χαρακτηριστικά

- ~70% οικογενειακές επιχειρήσεις που εκτελούν όλες τις λειτουργίες τους εσωτερικά: σχεδιασμός προϊόντων, συναρμολόγηση ενδιάμεσων, συσκευασία, marketing κτλ.,
 - εξαίρεση σε κάποιο βαθμό η αποθήκευση, η διαχείριση αποβλήτων
- Προσωπικό: 55% Απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, 25% απόφοιτοι ΑΕΙ/ΤΕΙ και πιο πάνω

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Μόλις 15% των επιχειρήσεων συμμετέχει σε Παγκόσμιες Αλυσίδες Αξίας (όση στο σύνολο της χώρας)

Τι πλεονεκτήματα δημιουργεί αυτή η συμμετοχή;

<i>1: καθόλου...5: Σε μεγάλο βαθμό</i>	Σύνολο δείγματος	Στερεά Ελλάδα - Θεσσαλία
...υψηλή ποιότητα προϊόντων που πληρούν τα απαραίτητα διεθνή τεχνικά ή ρυθμιστικά πρότυπα	4.11	4.50
...εξειδικευμένη γνώση/τεχνογνωσία	3.86	4.28
...πρόσβαση σε πρώτες ύλες	3.41	3.94
...ικανότητα ταχείας τροποποίησης προϊόντων στις εκάστοτε ανάγκες των πελατών	3.70	3.89
...δίκτυο διανομής	3.16	3.72
...πρόσβαση στην τοπική αγορά	3.18	3.56
...ευκολία στην παροχή υπηρεσιών υποστήριξης μετά την πώληση	3.24	3.50
...χαμηλό κόστος εργασίας	2.72	3.00

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Εισαγωγή Καινοτομιών την τελευταία διετία (2017-2019)

	Στερεά Ελλάδα - Θεσσαλία	Σύνολο δείγματος
	Ποσοστό θετικών απαντήσεων	
Εισαγωγή νέων ή σημαντικά βελτιωμένων προϊόντων	46.7%	47.9%
Εισαγωγή καινοτομιών που αφορούν σε παραγωγικές διαδικασίες ή διεργασίες	33.6%	30.6%
Εισαγωγή καινοτομιών που αφορούν οργάνωση, εμπορία, μάρκετινγκ	24.1%	26.9%
Εισαγωγή καινοτομιών που αφορούν συσκευασκία / αισθητικές βελτιώσεις	67,0%	65.2%
Συνεργασία με άλλες επιχειρήσεις / οργανισμούς στο πλαίσιο καινοτομικών δραστηριοτήτων	25.9%	33.4%
Υπαρξη τμήματος E&A μέσα στην επιχείρηση	27.5%	27.1%

- **Κυρίως νέα για την επιχείρηση**
- **Σημαντικός ο ρόλος των προμηθευτών εξοπλισμού και των πανεπιστημίων**

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

4^η Βιομηχανική Επανάσταση – Ετοιμότητα

Συμμετοχή / παρακολούθηση στην 4^η Β.Ε.

	Σύνολο δείγματος	Στερεά Ελλάδα - Θεσσαλία
Δεν είναι ενημερωμένη	34%	33%
Είναι ενημερωμένη - δεν την ενδιαφέρει / δεν σκοπεύει να συμμετάσχει	9.8%	8.7%
Είναι ενημερωμένη - σκοπεύει να συμμετάσχει - δεν έχει διαμορφώσει σχέδιο	36.2%	42.2%
Έχει διαμορφώσει σχέδιο - δεν έχει προχωρήσει σε σχετικές επενδύσεις	4.5%	4.9%
Έχει προχωρήσει σε επενδύσεις - δεν αξιοποιεί ακόμα παραγωγικά τις σχετικές τεχνολογίες	3.1%	2.9%
Αξιοποιεί ήδη τις τεχνολογίες της 4ης Βιομηχανικής Επανάστασης με σημαντικό όφελος	12.3%	7.8%

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Εμπόδιο η έλλειψη χρηματοδότησης και οι δεξιότητες ανθρώπινου δυναμικού

Εμπόδια για ισχυρότερη συμμετοχή στην 4^η Β.Ε.

<i>1: καθόλου ικανοποιητικό...5: Πολύ Ικανοποιητικό</i>	Σύνολο δείγματος	Στερεά Ελλάδα - Θεσσαλία
Έλλειψη χρηματοδότησης απαραίτητων επενδύσεων	3.37	3.37
Έλλειψη δεξιοτήτων ανθρώπινου δυναμικού	2.79	3.00
Πρόβλημα συμβατότητας-διαλειτουργικότητας μεταξύ των συστημάτων	2.66	2.82
Έλλειψη κουλτούρας για αλλαγή μέσα στην επιχείρηση	2.61	2.68
Ανησυχία για θέματα ασφαλείας στον κυβερνοχώρο	2.52	2.58

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Επίπεδο Υποδομών - Υπηρεσιών

Αξιολόγηση της σχέσης ποιότητας κόστους υποδομών/υπηρεσιών

<i>1: καθόλου ικανοποιητικό...5: Πολύ Ικανοποιητικό</i>	Σύνολο δείγματος	Στερεά Ελλάδα - Θεσσαλία
Ακτοπλοϊκές διασυνδέσεις	4.50	4.37
Διαχείριση βιομηχανικών αποβλήτων	4.44	3.85
Διασύνδεση τοπικού δικτύου με οδικούς άξονες ή κεντρικό οδικό δίκτυο	3.70	3.71
Διασύνδεση με σιδηροδρομικό δίκτυο/σταθμό μεταφόρτωσης	4.57	3.70
Δίκτυο ύδρευσης/ αποχέτευσης/ ομβρίων υδάτων	3.74	3.66
Εκπαίδευση /Ερευνα	3.97	3.43
Υπηρεσίες υποστήριξης, χρηματοδότησης, clustering, εξαγωγών, τοποθέτησης ανθρώπινου δυναμικού	3.48	3.33
Ηλεκτρική ενέργεια/Φυσικό αέριο	3.39	3.18
Τηλεπικοινωνίες/Ευρυζωνικότητα	3.31	3.00

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Παράγοντες που ευνοούν την παραμονή στην περιοχή

<i>1: καθόλου ...5: Σε μεγάλο βαθμό</i>	Σύνολο δείγματος	Στερεά Ελλάδα - Θεσσαλία
Διαθεσιμότητα ανθρώπινου δυναμικού	3.02	3.01
Οι υπηρεσίες από Δημόσιους φορείς και τοπική αυτοδιοίκηση	2.66	2.75
Ειδικά επενδυτικά / αναπτυξιακά κίνητρα για την περιοχή	2.43	2.58
Ζήτηση από τοπική αγορά	2.81	2.63
Επιχειρηματικοί φορείς (συνδέσμοι, επιμελητήρια, κτλ.)	2.57	2.57
Το επίπεδο των φορέων εκπαίδευσης	2.30	2.26

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Παράγοντες που δυσχεραίνουν το διεθνές εμπόριο

<i>1: καθόλου ...5: Σε μεγάλο βαθμό</i>	Σύνολο δείγματος	Στερεά Ελλάδα - Θεσσαλία
Τα θέματα πληρωμών/πιστώσεων στο εξωτερικό	2.44	2.68
Το επίπεδο των μεταφορικών υποδομών	2.40	2.62
Η υποστήριξη από ελληνικές αρχές στο εξωτερικό	2.25	2.51
Το κόστος ασφάλισης εισαγωγών / εξαγωγών	2.20	2.48
Οι Ελληνικές Τελωνειακές Αρχές	2.25	2.33
Οι Τελωνειακές Αρχές εξωτερικού	2.00	1.99
Οι πολιτισμικές διαφορές και τα θέματα κατανόησης γλώσσας	1.73	1.88

Πηγή: Έρευνα IOBE-EBEO για λογαριασμό του ΣΕΒ στο πλαίσιο του έργου «Έρευνα στις επιχειρήσεις για την χαρτογράφηση επιχειρηματικής δραστηριότητας, τεχνολογικών εξελίξεων και ρυθμιστικών αλλαγών»

Συμπερασματικά οι βιομηχανικές επιχειρήσεις της ενότητας διακρίνονται για:

- Την εισαγωγή καινοτομιών προϊόντος, διαδικασίας / διεργασίας αλλά και νέων μεθόδων οργάνωσης εργασίας
- Σε σχετικά καλή χρήση προηγμένων λύσεων ελέγχου/παρακολούθησης παραγωγής και ποιοτικού ελέγχου
- Το υψηλό επίπεδο εργαζομένων με δεξιότητες που απαιτούνται για αξιοποίηση ευκαιριών που δίνουν οι ψηφιακές τεχνολογίες/λύσεις;
 - Θεσμοθετημένες διαδικασίες αξιολόγησης, ανάπτυξης, ανέλιξης, επιβράβευσης του ανθρώπινου δυναμικού
- Τις επενδύσεις (Υψηλότερη μέση δαπάνη για επενδύσεις σε σχέση με το σύνολο του δείγματος)
- Είναι ενημερωμένες για τις εξελίξεις της 4ης Βιομηχανικής επανάστασης αλλά δεν έχουν διαμορφώσει ακόμα σχέδιο (42,7% έναντι 36,2% του συνόλου του δείγματος)

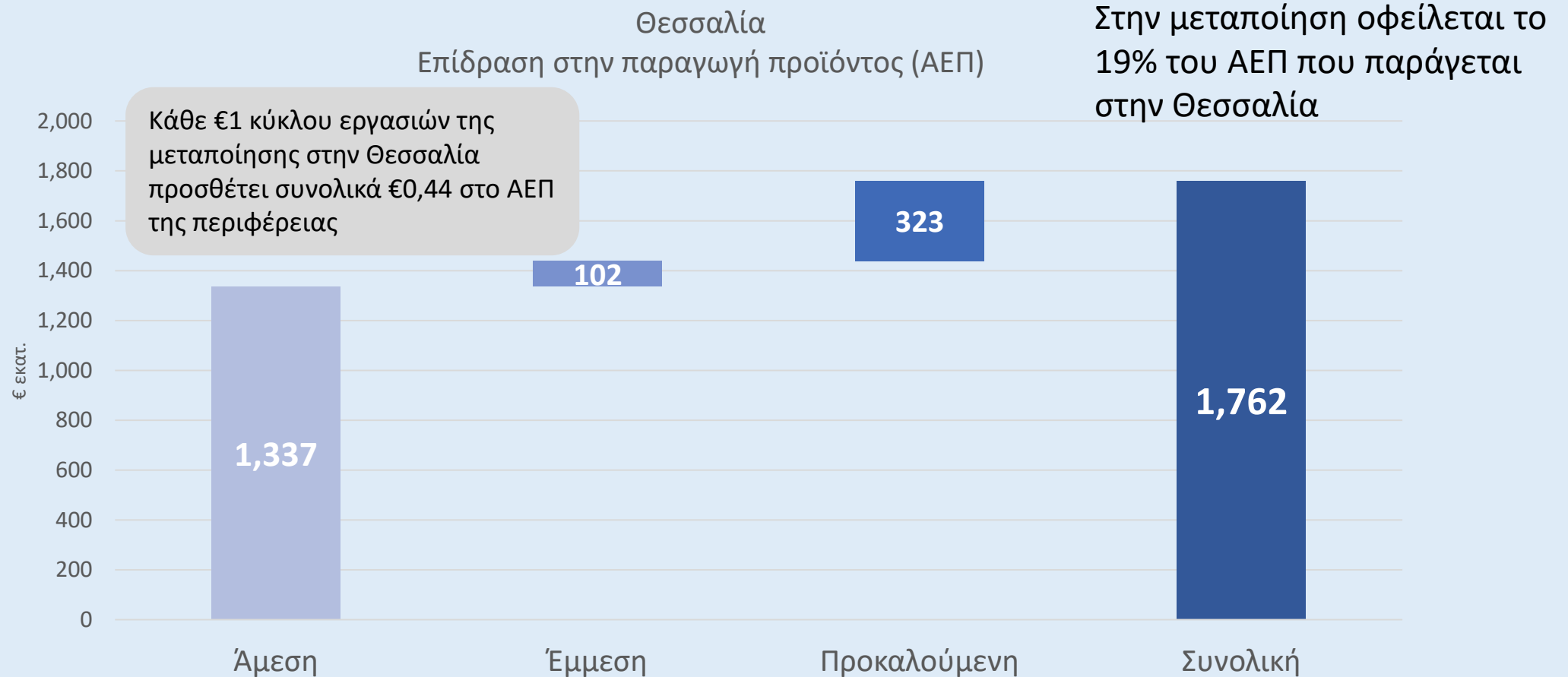
Αλλά υστερούν...

- Σε εξαγωγές (Ειδικά σε σχέση με περιφέρειες όπως η Κεντρική Μακεδονία, Ανατολική Μακεδονία και Θράκη και λιγότερο ως προς το σύνολο)
- Στην αξιοποίηση Big Data, data analytics κτλ
- Σε προγράμματα εκπαίδευσης /ενίσχυση δεξιοτήτων των εργαζομένων της
- Μόλις το 7,8% αξιοποιεί ήδη τις τεχνολογίες της 4ης Βιομηχανικής επανάστασης με σημαντικό όφελος προς την επιχείρηση, έναντι 12,3% του συνόλου
- Χαμηλός βαθμός συνεργασίας με άλλες επιχειρήσεις
 - **Μόνο ως ανάγκη συμμετοχής ως αναδόχου ή υπεργολάβου σε δημόσιες προμήθειες ή συμμετοχής σε συγχρηματοδοτούμενα προγράμματα**

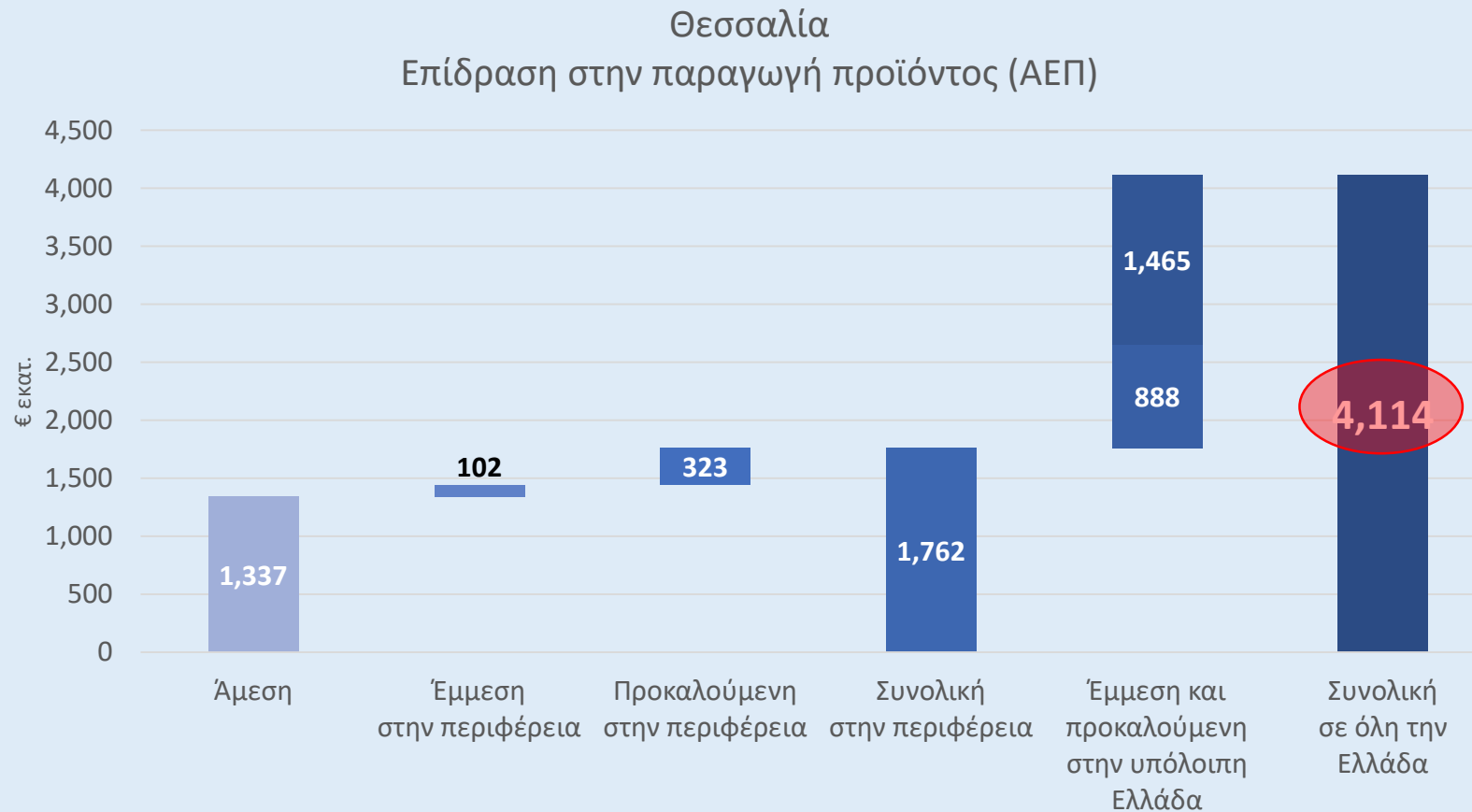
Το τοπικό οικονομικό αποτύπωμα της μεταποίησης στην Θεσσαλία

Ανάλυση με πολύ-περιφερειακό υπόδειγμα Εισροών-Εκροών του IOBE
με μέθοδο Leontief

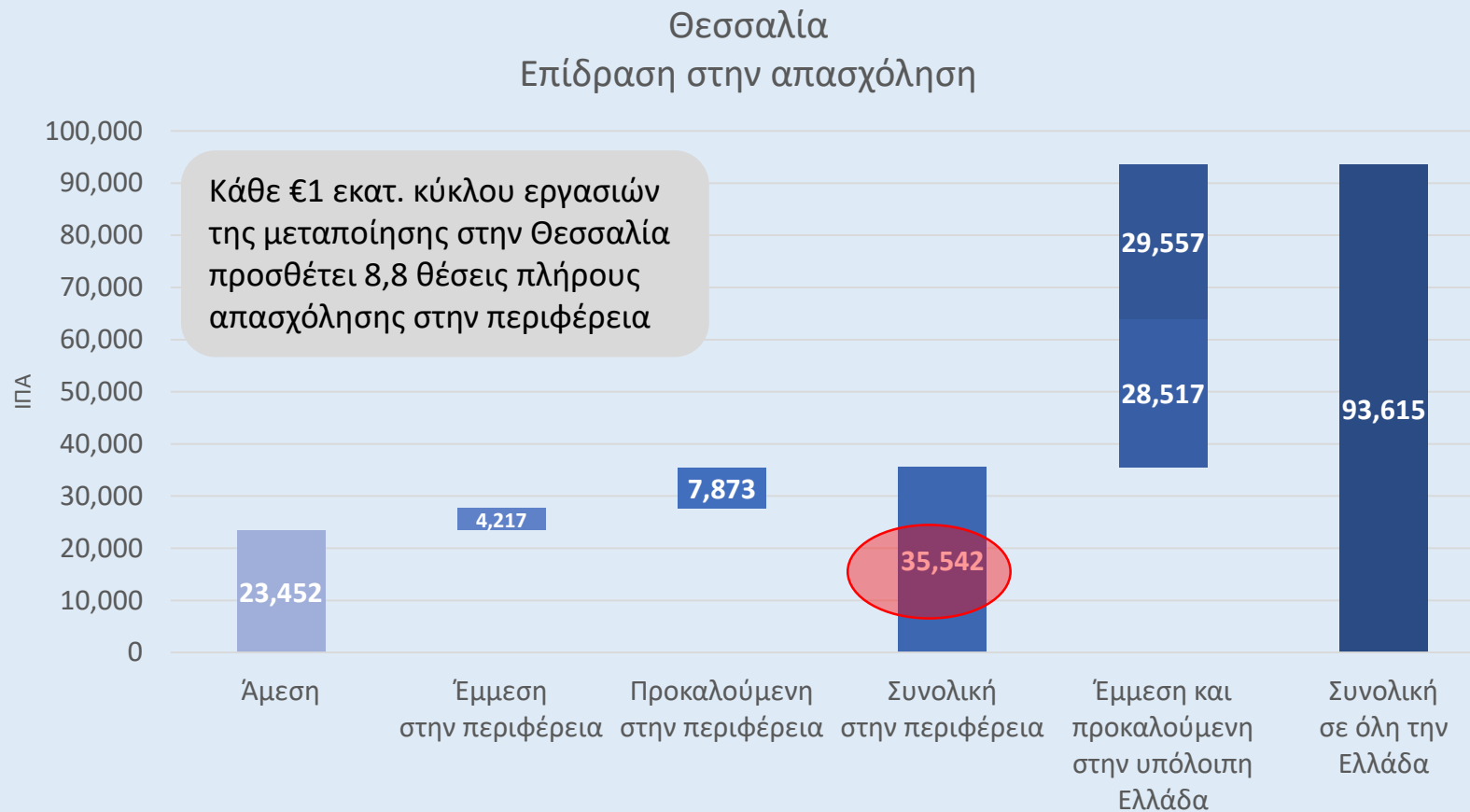
Η συνολική επίδραση της μεταποίησης στο ΑΕΠ που παράγεται στην Θεσσαλία φτάνει τα €1,76 δισεκ.

Το αποτύπωμα της βιομηχανικής δραστηριότητας της Θεσσαλίας στο ΑΕΠ της χώρας συνολικά είναι πολύ μεγαλύτερο (€4,1 δισεκ.)

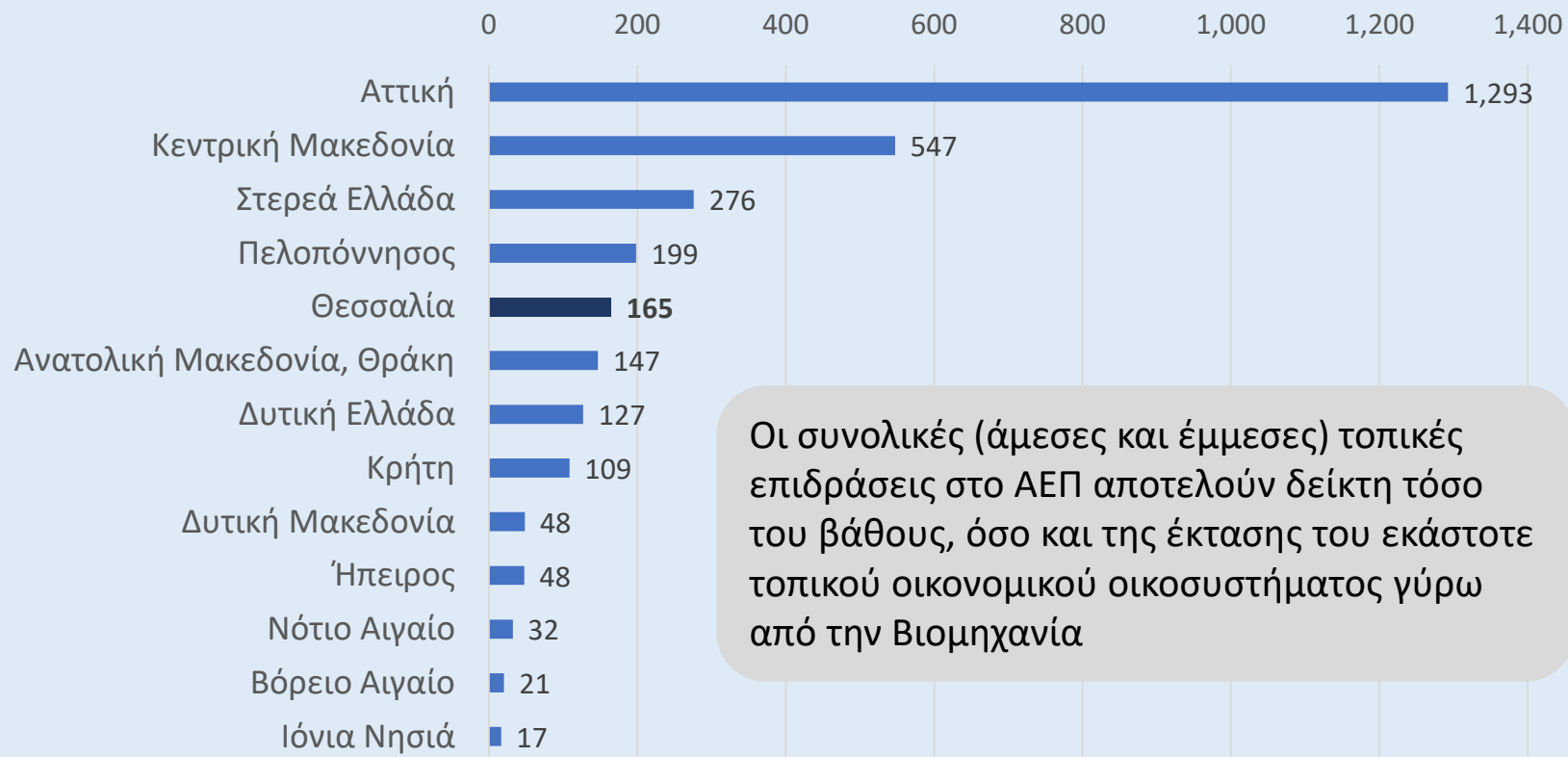

Η συνολική επίδραση της μεταποίησης στην απασχόληση στην Θεσσαλία υπερβαίνει τις 35.500 θέσεις εργασίας (ΙΠΑ) - 14% της τοπικής απασχόλησης

Συνολικές (άμεσες και έμμεσες) τοπικές επιδράσεις στο ΑΕΠ από την τόνωση της βιομηχανικής παραγωγής κατά 10%, ανά περιφέρεια

Άμεση και έμμεση επίδραση στο τοπικό ΑΕΠ (€ εκατ.)

Οι συνολικές (άμεσες και έμμεσες) τοπικές επιδράσεις στο ΑΕΠ αποτελούν δείκτη τόσο του βάθους, όσο και της έκτασης του εκάστοτε τοπικού οικονομικού οικοσυστήματος γύρω από την Βιομηχανία

Ενδυνάμωση τοπικών οικοσυστημάτων και είσοδος σε παγκόσμιες αλυσίδας αξίας (Global Value chains)

- Απαιτείται προώθηση στρατηγικών διαφοροποίησης, διεθνοποίησης και επένδυσης σε τεχνολογικές και οργανωσιακές ικανότητες των ελληνικών μεταποιητικών επιχειρήσεων...
- ...έτσι ώστε να μπορούν να διαμορφώσουν μια αναβαθμισμένη «νέα θέση» στον Διεθνή Καταμερισμό Εργασίας. Πώς;
 - Διάχυση, διείσδυση και χρήση ΤΠΕ στο επιχειρηματικό-παραγωγικό σύστημα
 - Ενίσχυση της εξωστρέφειας και της διεθνοποίησης των επιχειρήσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας και των μεταποιητικών ΜΜΕ
 - Ενθάρρυνση συνεργασιών και δικτύωσης μεταξύ των επιχειρήσεων, πανεπιστημίων, ερευνητικών φορέων και συμβουλευτικών δομών, ήδη από περιφερειακό επίπεδο
 - Συνέργιες για οικονομίες κλίμακας: αντιμετώπιση του μέσου μικρού μεγέθους

Ευχαριστώ πολύ